

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3640/2019
23.12.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Тијана Вујовић, адвокат из ..., против тужене Националне службе за запошљавање Београд, ради поништаја решења и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3734/17 од 31.05.2019. године, у седници одржаној 23.12.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3734/17 од 31.05.2019. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 619/16 од 20.07.2018. године, ставом првим изреке поништено је решење о отказу уговора о уређивању међусобних права и обавеза и одговорности ... од ...2016. године тужене. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилу врати на рад. Ставом трећим изреке одбачена је тужба у делу у коме је тражено да се обавезе тужена да тужилу распореди на послове који одговарају њеној стручној спреми, знању и способностима. Ставом четвртим изреке обавезана је тужена да тужилу накнади трошкове парничног поступка у износу од 139.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3734/17 од 31.05.2019. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставу првом, другом и четвртном изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуду у смислу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11 ... 87/18) Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем тужене ... од ...2016. године тужили, запосленој код тужене, Филијала за ..., Служба ..., на пословима ..., отказан је уговор о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности ... од ...2008. године са припадајућим анексима, закључно са ...2016. године услед престанка потребе за радом због организационих промена код тужене које су довеле до смањења обима послова а који разлози нису могли бити отклоњени мером запошљавања, уз образложење да је применом критеријума утврђено да тужили на дан престанка радног односа недостаје до три године до испуњења услова за пензију у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању, те да је утврђена као вишак. Тужила је рођена године, те је у време доношења оспореног решења и престанка радног односа код тужене имала 60 година и 5 месеци. Код тужене је дошло до технолошких и организационих промена које су довеле до смањења укупног броја запослених, за 70, и у поступку утврђивања вишка запослених тужена је 11.01.2016. године усвојила Програм решавања вишка запослених којим су на основу члана 155. став 1. тачка 4. Закона о раду предвиђени критеријуми за утврђивање запослених који су вишак, који обављају послове на којима постоји потреба смањења броја извршилаца у основној организационој јединици (тачка V) и то основни критеријуми: 1. запослени који не испуњава услове прописане Правилником о организацији и систематизацији послова тужене број 0012-110-6/2015 од 16.12.2015. године за обављање послова за који је закључио уговор о раду; 2. запослени који има регистровану самосталну делатност даном ступања на снагу одлуке; 3. запослени коме на дан престанка радног односа недостаје до три године до испуњења услова за пензију у складу са прописима о пензијско и инвалидском осигурању; 4. степен стручне спреме. На пословима које је тужила обављала дошло је до смањења броја извршилаца и тужена је применом трећег основног критеријума тужилу прогласила за вишак уз навођење да мера запошљавања није могла бити примењена.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилном применом материјалног права поништили оспорено решење о отказу уговора о раду тужили од ...2016. године, уз основан закључак да за његово доношење није образован разлог приписан чланом 179 став 5 тачка 1 Закона о раду.

Ревизијом се неосновано указује на погрешну примену материјалног права. Чланом 19. Закона о пензијском и инвалидском осигурању прописано је да осигураник стиче право на старосну пензију кад наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања, или кад наврши 45 година стажа осигурања. Према члану 19а став 1. тачка 2. истог закона, изузетно од члана 19. тачка 1. Закона, осигураник - жена која наврши најмање 15 година стажа осигурања стиче право на старосну пензију кад наврши у 2016. години 61 годину живота. Чланом 18. Закона о раду забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење, као и запослених, с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, односно инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима или неко друго лично својство. Чланом 20. ставом 1. тачка 5. истог Закона прописано је да је дискриминација из члана 18. овог закона забрањена је у односу на отказ уговора о раду.

Имајући у виду наведено, по налажењу Врховног касационог суда, Закон о пензијском и инвалидском осигурању у члану 19 и 19а не прописује различите услове за остваривање права на старосну пензију за мушкарце и за жене, како се то ревизијом неосновано указује, већ само даје могућност (привилегију) да запослене жене стекну право на старосну пензију пре мушкараца обзиром на посебну заштиту које жене уживају на раду. Тиме се не дира у право жене да под истим условима као и мушкарац ради до навршења радног века нити прави разлика по основу пола осигураника у погледу услова за остварење тог права.

С тим у вези, супротно наводима ревизије, законски услови за остварење права на старосну пензију не могу се примењивати противно праву ради чијег остварења су установљени и на штету запослених у чију корист је такво право признато, односно као критеријуми за утврђивање вишка запослених са циљем престанка радног односа. ово с тога јер, примена законских услова којима се оставрује право на старосну пензију по повољнијим условима као критеријума за утврђивање вишка запослених могућа је у том случају само у односу на запослене жене које испуњавају услове за старосну пензију (или пак у погледу старосног доба испуњавају услове година живота до остварења права на старосну пензију). Применом таквог критеријума у поступку утврђивања вишка запослених, жена као носилац права на старосну пензију бива дискриминисана по основу личних својства (старосном добу и полу) која заслужују да буде препозната као бенефиција, а начело равноправности грубо повређено.

С тога, критеријум везан за испуњење услова за пензију у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању на основу ког је тужила утврђена као вишак, је дискриминаторски критеријум којим је извршено неоправдано прављење разлике, јер је тужила као запослена жена која има услова да оставри право на старосну пензију под повољнијим условима (и у периоду за до три године) његовом применом доведена у неповољнији положај у односу на друге запослене, а извор те неједнакости, односно основ прављења разлике заснован је на личним својствима - старосном добу и полу.

Будући да је решење о престанку радног односа тужиле засновано на примени дискриминаторског критеријума, супротно забрани из члана 18. и 20. Закона о раду, исто је правилно поништено као незаконито и тужена је у обавези да тужилу врати на рад, у смислу члана 191. став 1. тог закона.

Из наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Весна Поповић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић